

การศึกษาถึงคุกคามสุขภาพอนามัยต่อการปฏิบัติงาน ของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลประจวบคีรีขันธ์

สุทธิพงษ์ ศิริมัย

นवलศิริ ศรีศิริ

พนม หมอยา

วาสนา สังฆะภูติ

รพ. ประจวบคีรีขันธ์

ABSTRACT :

Sirimai S, Sreesiri N, Morya P, Sangkapooti W. The Study of Health Hazards in Prachuabkhirikhan Hospital Workers. (Region 7 Medical Journal 1996 ; 3 : 363-371).

Prachuabkhirikhan Hospital, Prachuabkhirikhan, Thailand.

The study of hazards which interfered the workers at Prachuapkhirikhan hospital have reported by the Occupational Medicine and the Occupational workers team. Identifying hazards by walk-through survey between October-December 1994. It was found 27 departments that were interfered by hazards from 33 departments. Workers who exposed the hazards were 373 cases from 430 cases (86.74%). Most of the hazards were the physical hazards e.g. the problem of the light not enough or over for 63%. The accidental or unsafety disturbers were 62.79%. The ergonomic hazards were 16.51%. The biological hazards were 14.88%, and chemical hazards 10.23%. The occupational workers team provided the hospital staff the knowledge, prevention methods and corrected working environment to prevent diseases and the working accident.

บทคัดย่อ :

สุทธิพงษ์ สิริมัย, นवलศิริ ศรีศิริ, พนม หมอยา, วาสนา สังข์ภูติ. การศึกษาสิ่งคุกคามสุขภาพอนามัยต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลประจวบคีรีขันธ์. (วารสารแพทย์เขต 7 2539 ; 3 : 363-371).

รพ. ประจวบคีรีขันธ์.

การศึกษาสิ่งคุกคามที่รบกวนเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลประจวบคีรีขันธ์ รายงานโดยแพทย์ อาชีวเวชกรรม และเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินงานอาชีวเวชกรรม สํารวจสิ่งคุกคามโดยวิธีเดินเข้าไปสำรวจในสถานที่ปฏิบัติงาน ระหว่างเดือน ตุลาคม 2537 ถึงเดือนธันวาคม 2537 การสำรวจพบว่ามี 27 แผนกที่ถูกรบกวนจากสิ่งคุกคามในจำนวน 33 แผนก มีเจ้าหน้าที่สัมผัสสิ่งคุกคาม 373 คน จากเจ้าหน้าที่ทั้งหมด 430 คน (86.74%) สิ่งคุกคามส่วนมากเกิดจากปัจจัยทางด้านกายภาพ จากปัญหาแสงไม่พอ หรือแสงมากเกินไป คิดเป็น 63% อุบัติเหตุหรือการกระทำที่ไม่ปลอดภัย 62.79% สิ่งคุกคามทางด้านเออร์โกโนมิกมี 16.51% สิ่งคุกคามทางด้านชีวภาพ มี 14.88% และสิ่งคุกคามทางสารเคมี 10.23% เจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินงานอาชีวเวชกรรม จัดให้สุศึกษา แนะนำวิธีป้องกันและแก้ไขสิ่งแวดล้อมในการทำงาน เพื่อลดการเจ็บป่วยและอุบัติเหตุในการปฏิบัติงาน

บทนำ

โรงพยาบาลประจวบคีรีขันธ์ เป็นหน่วยงานหนึ่ง ซึ่งให้บริการแก่ประชาชนด้านการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาพยาบาลและการฟื้นฟูสภาพ ประกอบด้วยหน่วยงานต่าง ๆ และบุคลากรประเภทต่าง ๆ มากมาย การให้บริการของโรงพยาบาลอาจมีสิ่งคุกคามต่อสุขภาพอนามัยของบุคลากรในโรงพยาบาลนั้น ซึ่งถ้าไม่ได้มีการศึกษาป้องกันและแก้ไขให้ถูกต้อง สิ่งคุกคามเหล่านั้นอาจมีผลทำให้บุคลากรมีสุขภาพเลวลง เกิดโรคต่าง ๆ ทั้งโรคทั่วไปและโรคจากการทำงาน จะมีผลทำให้ประสิทธิภาพการให้บริการของโรงพยาบาลประจวบคีรีขันธ์ ลดต่ำลงและจะมีผลโดยส่วนรวมต่อประชาชนทั่วประเทศ

การศึกษาและป้องกันแก้ไขสิ่งคุกคามต่าง ๆ แก่บุคลากรในโรงพยาบาลประจวบคีรีขันธ์ จะช่วยทำให้บุคลากรมีสุขภาพอนามัยดี ประสิทธิภาพในการให้บริการประชาชนก็จะดีขึ้นไปด้วย

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาสิ่งคุกคามต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงพยาบาลประจวบคีรีขันธ์
2. ให้ความรู้บุคลากรในโรงพยาบาลประจวบคีรีขันธ์ เพื่อดูแลสุขภาพและป้องกันโรคและสิ่งคุกคามจากการทำงานได้
3. หาแนวทางป้องกันและแก้ไขเพื่อลดสิ่งคุกคามต่าง ๆ ในโรงพยาบาล

วัสดุและวิธีการ

1. ให้ความรู้ เรื่องอาชีวอนามัยเบื้องต้นแก่ตัวแทนเจ้าหน้าที่แต่ละหน่วยงานโดยการ
  - บรรยายโดยใช้ภาพสไลด์ประกอบ
  - เอกสารประกอบการบรรยาย เรื่อง อาชีวอนามัย 3 ชุด
2. ให้ตัวแทนหน่วยงานตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสิ่งคุกคามในการทำงานในหน่วยงานของตน ตามแบบ

สอบถามที่ได้จัดทำขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการสำรวจ

3. เข้าสำรวจแต่ละหน่วยงาน เพื่อศึกษาสิ่งคุกคามที่มีอยู่ โดยแพทย์อาชีวเวชศาสตร์, พยาบาลอาชีวเวชศาสตร์ และนักวิชาการสุขาภิบาล โดยวิธี walk through survey โดยใช้แบบสอบถามและสำรวจสิ่งแวดล้อมในการทำงานของ สถานประกอบการ ของกองอาชีวอนามัย กรมอนามัย โดยการ

- สังเกต
  - ตรวจวัดเสียงดัง โดย เครื่อง sound level meter ยี่ห้อ Rion รุ่น NA-29
  - ตรวจวัดความเร็วของแสง โดยเครื่อง Lux Meter ยี่ห้อ Rion รุ่น ANA 999
  - จัดทำ Material Safety Data Sheet¹
- ตามหน่วยงานและของส่วนกลาง (งานอาชีวเวชกรรม)

4. สรุปข้อมูลจากการสำรวจร่วมกับข้อมูลจากแบบสอบถาม และวิเคราะห์ปัญหา หาสาเหตุและแนะนำวิธีแก้ปัญหาสิ่งคุกคามต่าง ๆ

5. นำเสนอปัญหาและข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาสิ่งคุกคามแต่ละหน่วยงาน และคณะกรรมการบริหารโรงพยาบาล

ผลการศึกษา

1. ข้อมูลทั่วไป

- โรงพยาบาลประจวบคีรีขันธ์ เป็นโรงพยาบาล 209 เตียง สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ตั้งอยู่เลขที่ 237 ถนนพิทักษ์ชาติ ตำบลประจวบฯ อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เริ่มเปิดดำเนินการ เมื่อ พ.ศ. 2498 เป็นสถานประกอบการให้บริการประชาชนทั่วไปในด้าน

1. ส่งเสริมสุขภาพ
2. ป้องกันโรค
3. รักษาพยาบาล
4. ฟื้นฟูสภาพ

มีเจ้าหน้าที่ เป็นข้าราชการ	262 คน คิดเป็น 52.82%
ลูกจ้างประจำ	144 คน คิดเป็น 29.03%
ลูกจ้างชั่วคราว	90 คน คิดเป็น 18.15%
รวม	496 คน

แยกเป็นชาย 128 คน หญิง 368 คน คิดเป็นชาย : หญิง เท่ากับ 1 : 3 ลักษณะการทำงาน แบ่งเป็น 3 ประเภท

1. เวลาราชการ 109 คน (ปฏิบัติงานเฉพาะเวลาราชการ) คิดเป็น 21.98%
2. เวลาราชการและนอกเวลา 147 คน (ปฏิบัติงานเวลาราชการและมีเวรนอกเวลาราชการเป็นครั้งคราว) คิดเป็น 29.64%
3. ปฏิบัติงานเป็นกะ กะละ 8 ชั่วโมง 240 คน คิดเป็น 48.39%

2. ข้อมูลสวัสดิการ

1. การจัดหาน้ำดื่ม	มี
2. การรับประทานอาหาร	1. โรงอาหาร 2. ในหน่วยงาน
3. อ่างล้างมือ	เพียงพอ
4. ห้องอาบน้ำ	ไม่มี
5. ห้องส้วม	เพียงพอ
6. การเปลี่ยนชุด, เสื้อคลุม	ICU, OR, วิสัญญี
7. การจัดที่พักสำหรับเจ้าหน้าที่	40%
8. การจัดรถรับส่งเจ้าหน้าที่	ไม่มี

3. ข้อมูลสุขภาพอนามัย

1. การรักษาพยาบาล โรงพยาบาลประจำบริวาร
2. การประกันสังคม ลูกจ้างชั่วคราว
3. การประกันชีวิตหมู่ บริษัท AIA ทุกคน
4. การตรวจสุขภาพเจ้าหน้าที่ทั่วไป ทุกคน
สิ่งที่ตรวจ - ตรวจร่างกายทั่วไป
- X-ray ปอด
- CBC, UA
5. การตรวจร่างกายประจำปี ทุกคน
สิ่งที่ตรวจ - ตรวจร่างกายทั่วไป

- x-ray ปอด

- CBC, UA

- ถ้าอายุ > 35 ปี ตรวจ LFT, CHO, TG, Uric Acid, EKG

6. การบันทึกข้อมูลด้านคุณภาพของเจ้าหน้าที่ OPD Card

4. ข้อมูลความปลอดภัย

1. การจัดหาอุปกรณ์การป้องกันอันตรายส่วนบุคคล ฟรี
  1. หมวก OR, วิสัญญี, ห้องคลอด
  2. แว่นตา OR, วิสัญญี, ห้องคลอด
  3. หน้ากาก (mask) ทุกแห่งที่จำเป็น
  4. ที่ครอบหู ไม่มี
  5. ที่อุดหู ไม่มี
  6. รองเท้า OR, วิสัญญี, ห้องคลอด
  7. ถุงมือ ทุกแห่งที่จำเป็น
  8. ผ้ากันเปื้อน ทุกแห่งที่จำเป็น
  9. ชุดกันความร้อน ไม่มี
  10. อื่น ๆ
2. เจ้าหน้าที่ความปลอดภัย ไม่มี
3. การฝึกอบรมด้านความปลอดภัยแก่คนงาน ไม่มี
4. การเผยแพร่ความรู้ด้านความปลอดภัย ไม่มี
5. กิจกรรมส่งเสริมความปลอดภัย มี
6. การป้องกันการติดเชื้อแบบ Universal Precaution มี
7. การทำลายขยะติดเชื้อและบำบัดน้ำเสีย มี

หมายเหตุ

1. การฝึกอบรมด้านความปลอดภัยแก่คนงาน ไม่มีเป็นประจำ โดยมีการจัดปฐมนิเทศเจ้าหน้าที่ใหม่ของโรงพยาบาล เมื่อปี พ.ศ. 2537 โดยมีการให้ความรู้ด้านความปลอดภัยแก่เจ้าหน้าที่ 1 ครั้ง ประมาณ 20 คน

2. การเผยแพร่ความรู้ด้านความปลอดภัย ไม่มีเป็นประจำ แต่ได้มีการจัดพิมพ์หนังสือคู่มืออุบัติเหตุ และอุบัติภัยของโรงพยาบาล ให้ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการ

ตารางที่ 1 จำนวนเจ้าหน้าที่ที่สัมผัสกับสิ่งคุกคามสุขภาพอนามัยต่าง ๆ

หน่วยงาน	จำนวนเจ้าหน้าที่	จำนวนคนที่สัมผัสสิ่งคุกคามสุขภาพอนามัย										หมายเหตุ			
		ฝุ่น	สารเคมี	แสงจ้า	ความร้อน	แสงไม่พอ	เชื้อโรค	Ergonomic	สภาพไม่ปลอดภัย	ระบายอากาศ	อื่น ๆ		จำนวน		
21. วิชาการ	5 คน	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	
22. พยาธิวิทยา	17 คน	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	17	
23. โภชนาการ	15 คน	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15	
24. เวชกรรมสังคม	8 คน	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	
25. สุขศึกษา	2 คน	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	
26. สังคมสงเคราะห์	2 คน	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
27. ฝ่ายการพยาบาล	4 คน	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	
28. รังสี	7 คน	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	
29. เวชกรรมฟื้นฟู	6 คน	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	
30. อายุรกรรม	31 คน	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	31	
31. เวชสถิติ	4 คน	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	*	
32. ห้องบัตร	9 คน	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9	
33. เกสัชกรรม, OPD	12 คน	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12	
เกสัชกรรม, อาคาร	11 คน	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	11	
	430 คน													373 คน	

สิ่งคุกคามต่อสุขภาพอนามัยของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาล ประจวบคีรีขันธ์ แบ่งได้เป็น

1. สิ่งคุกคามทางกายภาพ

พบว่า มีเจ้าหน้าที่ที่สัมผัสกับสิ่งคุกคามทางกายภาพมากที่สุด ทั้งหมด 21 หน่วยงานรวม 271 คน คิดเป็น 63.02% ของเจ้าหน้าที่ทั้งหมด สิ่งคุกคามเหล่านั้น ได้แก่ แสงไม่พอ ความร้อน เสียงดัง ฝุ่น กลิ่นเหม็น และอากาศไม่ถ่ายเท

2. สิ่งคุกคามทางอุบัติเหตุและการกระทำที่ไม่ปลอดภัย พบรองลงมา ใน 19 หน่วยงานรวม 270 คน คิดเป็น 62.79% ของเจ้าหน้าที่ทั้งหมด สิ่งคุกคามเหล่านั้น ได้แก่ ปลั๊ก, อุปกรณ์ไฟฟ้าที่เก่า ใช้ไม่เหมาะสม เต้าแก๊ส

และถังแก๊สอยู่ในที่ไม่เหมาะสม ดังออกซิเจนตั้งในที่ที่ไม่เหมาะสม ไม่มีป้ายบอกและพื้นห้องลิ้นหรือซำรูด

3. สิ่งคุกคามทางเออร์โกโนมิกส์ พบมากเป็นอันดับ 3 ใน 5 หน่วยงาน รวม 71 คน คิดเป็น 16.51% ของเจ้าหน้าที่ทั้งหมด สิ่งคุกคามเหล่านั้น ได้แก่ ครุภัณฑ์ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ไม่ได้มาตรฐาน ไม่เหมาะสมกับผู้ใช้ ทำให้มีอาการปวดเมื่อย

4. สิ่งคุกคามทางชีวภาพ พบมากเป็นอันดับ 4 ใน 5 หน่วยงาน รวม 64 คน คิดเป็น 14.88% ของเจ้าหน้าที่ทั้งหมด สิ่งคุกคามเหล่านั้น ได้แก่ เชื้อราตามผนังห้อง เชื้อโรค specimen, ถังขยะ และหนูกับแมลงสาบ

5. สิ่งคุกคามทางสารเคมี พบน้อยที่สุด ใน 4 หน่วยงาน รวม 44 คน คิดเป็น 10.23% ของเจ้าหน้าที่ทั้งหมด สิ่งคุกคามได้แก่ สารเคมี ที่ใช้ในห้องปฏิบัติการพยาธิวิทยา ห้องล้างฟิล์ม X-ray ในกลุ่มงานรังสีวิทยา และทันตกรรม รวมทั้งสารเคมีในหน่วยซ่อมบำรุง

วิจารณ์

จากผลการศึกษา พบว่า โรงพยาบาลประจวบคีรีขันธ์ เป็นโรงพยาบาลทั่วไป ขนาดเล็กมีการให้บริการประชาชนทั้ง 4 ด้าน มีเจ้าหน้าที่ค่อนข้างน้อย แต่สัดส่วนของเจ้าหน้าที่ ที่เป็นข้าราชการ, ลูกจ้างประจำ และลูกจ้างชั่วคราว ค่อนข้างใกล้เคียงกับโรงพยาบาลอื่น โดยเฉพาะโรงพยาบาลนพรัตนราชธานี² คือ จะมีข้าราชการ ประมาณ 50-60% สัดส่วนของเจ้าหน้าที่ที่ทำงานเป็นกะ ใกล้เคียงกัน คือ 50% โดยอยู่กะละ 6 ชั่วโมง

- ข้อมูลด้านสวัสดิการ ค่อนข้างดี แต่ยังขาดห้องอาบน้ำบริเวณหน่วยซ่อมบำรุง, ห้องส้วมบริเวณที่พัคนงานสนาม ที่พักรักไม่ค่อยเพียงพอ คือ มีเพียง 40% เท่านั้น ด้านการจัดรถรับส่งเจ้าหน้าที่ไม่มี แต่ไม่ค่อยสำคัญ เนื่องจากเป็นเมืองเล็กและทุกคนมียานพาหนะของตนเอง

- ข้อมูลสุขภาพอนามัยค่อนข้างดี ทุกคนได้รับการรักษาพยาบาล และการประกันสังคมจากโรงพยาบาลประจวบคีรีขันธ์ ทุกคนมีการประกันชีวิตอยู่กับบริษัทประกันภัย แต่การตรวจสุขภาพเจ้าหน้าที่เมื่อแรกเข้า ยังไม่สมบูรณ์ เนื่องจาก

1. ข้าราชการบางประเภท จะได้รับการตรวจสุขภาพก่อนเข้าทำงานเป็นเวลาหลายปี (เมื่อสอบเข้าศึกษาในหลักสูตรต่าง ๆ เช่น แพทย์, พยาบาล, เภสัชกร, ทันตแพทย์, ข้าราชการอื่น ๆ) ยกเว้นแต่ ลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราว ที่ทางโรงพยาบาลทำการคัดเลือกเองเท่านั้น ที่ได้รับการตรวจร่างกายก่อนเข้าทำงาน

2. รายละเอียดการตรวจร่างกาย ยังไม่สมบูรณ์

และครอบคลุมด้านอาชีพเวชศาสตร์ทั้งหมด เช่น ตรวจเสียง ร่างกายทั่วไป ภาพรังสีของปอด ตรวจเลือดและปัสสาวะเท่านั้น ยกเว้นอายุมากกว่า 35 ปี จะตรวจ Blood Chemistry เช่น FBS, BUN, Cr, LFT, Tricycleride, Cholesterol, Uric Acid เพิ่ม รวมทั้ง EKG ไม่ได้มีการตรวจพิเศษตามความเสี่ยงต่อสิ่งคุกคามของงานนั้น ๆ

3. การลงข้อมูลใน OPD CARD ของเจ้าหน้าที่ ยังไม่สมบูรณ์ บางครั้งก็ไม่ลงข้อมูล และลงไม่เรียบร้อย ส่วนการตรวจแบบ Periodic ก็ยังไม่มีการตรวจตามกลุ่มเสี่ยง

- ข้อมูลด้านความปลอดภัย

ทางโรงพยาบาล ได้จัดหาอุปกรณ์การป้องกันอันตรายส่วนบุคคลให้ฟรีครบถ้วน แต่ยังไม่มีการใช้ครบถ้วนตามที่ควร ส่วนด้านเจ้าหน้าที่ความปลอดภัย, การฝึกอบรมด้านความปลอดภัยแก่คนงาน การเผยแพร่ความรู้ด้านความปลอดภัย ยังไม่มีเป็นประจำ อาจมีเป็นครั้งคราว เช่น ประมุขนิเทศเจ้าหน้าที่ใหม่

ส่วนกิจกรรมส่งเสริมความปลอดภัย ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการอุบัติเหตุและอุบัติภัยคอยดูแลความเรียบร้อย และปลอดภัยด้านต่าง ๆ เช่น หม้อไอน้ำ, เต้าแก๊ส, ไฟฟ้า โดยกำหนดกิจกรรมให้แก่ละหน่วยงานดูแลป้องกันอุบัติเหตุและอุบัติภัยในหน่วยงานตามระยะเวลาที่เหมาะสม และคอยควบคุมการดำเนินกิจกรรมนั้น ๆ รวมทั้งมีการซ้อมดับเพลิงของเจ้าหน้าที่ แต่ยังไม่มีการส่งเสริมด้านความปลอดภัย ด้านอาชีพเวชศาสตร์อย่างครอบคลุม ส่วนการป้องกันการติดเชื้อแบบ Universal Precautions ของเจ้าหน้าที่ค่อนข้างได้ผลดี, การกำจัดขยะติดเชื้อและน้ำเสีย ก็ปฏิบัติได้เรียบร้อยดี

- ข้อมูลด้านสิ่งคุกคามสุขภาพอนามัย พบว่าเจ้าหน้าที่ที่ได้รับสิ่งคุกคามทุกชนิดรวมกัน คิดเป็น 86.74% ซึ่งค่อนข้างมากและพบได้เกือบทุกหน่วยงาน เมื่อแยกเป็นชนิดของสิ่งคุกคาม พบว่าสิ่งคุกคามทางกายภาพ มีมากที่สุด ถึง 63.02% ใกล้เคียงกับรายงาน

ของ สมใจ ยี่มิวิไล² พ.ศ. 2537 ประกอบด้วย แสงสว่าง ไม่เพียงพอ, เสียงดัง, อากาศร้อนและการระบายอากาศไม่ดี แต่สามารถแก้ไขได้ค่อนข้างง่าย โดยการติดไฟเพิ่ม จัดการระบายอากาศ ติดพัดลมและใช้เครื่องป้องกันเสียงดังในหน่วยซ่อมบำรุง

สิ่งคุกคามด้านอุบัติเหตุและการกระทำที่ไม่ปลอดภัย พบมากรองลงมา คิดเป็น 62.79% ส่วนใหญ่เกิดจาก เครื่องใช้ไฟฟ้า สายไฟ ปลั๊กไฟ ถังออกซิเจนและเตาแก๊ส ซึ่งต้องใช้เวลาดำเนินการปรับปรุงและซ่อมแซม ส่วนในบางจุดอาจต้องดำเนินการโดยใช้งบประมาณสูง เช่น สายไฟฟ้า

สิ่งคุกคามด้านเออร์โกโนมิกส์ พบมากเป็นอันดับสาม คิดเป็น 16.55% ส่วนใหญ่เกิดจากครุภัณฑ์ต่าง ๆ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ไม่เหมาะสมกับเจ้าหน้าที่ วิธีแก้ไขโดยปรับเปลี่ยนเก้าอี้ให้เป็นชนิดปรับระดับความสูงได้ เลื่อนได้ โต๊ะทำงาน หรือ เคาน์เตอร์ทำให้เหมาะสม

สิ่งคุกคามด้านชีวภาพ พบมากเป็นอันดับสี่ คิดเป็น 14.88% ส่วนใหญ่เป็นเชื้อราตามผนัง, เพดาน หน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งค่อนข้างยากต่อการแก้ไข เพราะต้องจัดระบบระบายอากาศ เพิ่มลดความชื้น ฆ่ายาฆ่าเชื้อราและ ทาสีใหม่ หรือทำผนังใหม่เลย นอกนั้นเป็นสิ่งส่งตรวจต่าง ๆ ซึ่งมีเชื้อโรคอยู่ในห้อง LAB ต้องมีการป้องกันและ กำจัดสัตว์ต่าง ๆ เช่น หนู แมลงภายในหน่วยงาน ซึ่งต้อง กำจัด และงดรับประทานอาหารในหน่วยงาน

สิ่งคุกคามด้านสารเคมี พบได้น้อยสุด คิดเป็น 10.23% ส่วนใหญ่เป็นสารเคมีในห้อง LAB, หน่วยซ่อมบำรุง และน้ำยาล้างฟิล์ม X-ray ของหน่วยรังสีวิทยาและทันตกรรม ซึ่งควรมีวิธีควบคุมการใช้สารเคมี ไม่ให้ฟุ้งกระจายในอากาศ เช่น ดูแลไม่ให้มือรั่ว และปิดภาชนะที่มีน้ำยาเมื่อไม่ใช้ รวมทั้งมีการระบายอากาศให้มากพอ ถึงแม้ว่าจะพบเป็นเปอร์เซ็นต์น้อยที่สุด ก็ต้องให้ความสำคัญเพราะอาจทำให้เกิดอันตรายได้สูง น่าจะใช้เครื่องตรวจปริมาณสารเคมีที่เป็นอันตราย

การศึกษาในครั้งนี้ เป็นเพียงการเริ่มต้นของงาน

อาชีวอนามัยในโรงพยาบาลเท่านั้น ยังขาดเครื่องมือและการศึกษาต่อในรายละเอียดของแต่ละหน่วยงาน และจัด Program³ และกิจกรรมทางด้านนี้ต่อไป โดยมีผู้รับผิดชอบนโยบายและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

Program สุขภาพและความปลอดภัยด้านอาชีวเวชศาสตร์³

1. Pre Placement Physical Examination ควรครอบคลุมเจ้าหน้าที่ทุกคน และการตรวจพิเศษในกลุ่มเสี่ยงต่าง ๆ

2. Periodic Health Appraisal Examination เป้าหมายคือ กลุ่มเสี่ยงและผู้หายจากการบาดเจ็บ, เจ็บป่วย

3. Health and Safety Education ควรมีการให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ใหม่ เรื่องการป้องกันโรคและการบาดเจ็บจากการทำงาน รวมทั้งรายละเอียดของงานแต่ละชนิด สิ่งคุกคามในหน่วยงานเป็นระยะ รวมทั้งการป้องกันอัคคีภัย, อุบัติภัยในโรงพยาบาลด้วย

4. Immunization การป้องกันอัคคีภัย, อุบัติภัยในโรงพยาบาล ด้วยควรมีการตรวจภูมิคุ้มกัน และให้ Vaccine ที่เหมาะสม เช่น Vaccine ที่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องน่าจะ ได้รับ ได้แก่⁴

1. Tuberculosis
2. Tetanus
3. Hepatitis B
4. Rubella
5. Poliomyelitis
6. Diphtheria
7. Rabies

ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ใน Program ของเดิมอยู่แล้ว ยกเว้นบางชนิดควรให้เพิ่ม โดยเฉพาะในเจ้าหน้าที่ กลุ่มงานพยาธิวิทยา

5. Care for illness and injury at work มีการดูแลเจ้าหน้าที่ และบาดเจ็บได้ค่อนข้างดีอยู่แล้ว แต่ยังไม่มีการดูแลเฉพาะโรคจากการทำงาน และการรวบรวมข้อมูล

6. History counseling ควรมีผู้ให้คำปรึกษาด้านนี้โดยเฉพาะ (แพทย์อาชีวเวชศาสตร์)

7. Environmental control and surveillance ควรมีการเฝ้าระวังและควบคุมสิ่งคุกคามในสภาพแวดล้อมการทำงานเป็นระยะ และควรจัดหาเครื่องมือเพิ่มเติมให้พอเพียง เช่น เครื่องวัดแสง, วัดเสียง, Wet Globe Thermometer เครื่องวิทยุและสารเคมีต่าง ๆ

8. Health and safety record system น่าจะได้มีการลงรายละเอียดของโรค ทั้งจากการทำงานและโรคทั่วไปใน OPD Card ให้สมบูรณ์ทุกครั้ง และมีการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์หาสาเหตุต่อไป

9. Coordination planning with hospital department and service คณะกรรมการบริหารโรงพยาบาลควรมีนโยบายด้านอาชีวเวชศาสตร์ให้ชัดเจน มีคณะทำงานอาชีวเวชศาสตร์ ซึ่งควรอยู่ในคณะควบคุมโรคติดต่อ และคณะกรรมการความปลอดภัย ของโรงพยาบาลด้วย และมีการดำเนินงานต่อเนื่อง

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้ศึกษาขอขอบพระคุณ นายแพทย์สันนิท อาชีพสมุทร ผู้อำนวยการโรงพยาบาลประจวบคีรีขันธ์

ซึ่งให้การสนับสนุนการศึกษาและขอขอบคุณ คุณกิตติรัตนเวดิน ที่ช่วยพิมพ์ต้นฉบับ และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลประจวบคีรีขันธ์ทุกท่าน ที่ช่วยเหลือให้รายงานนี้สำเร็จลงได้

เอกสารอ้างอิง

1. Nick Bos, Terry Farr, Pamela Grassick, Roslyn Vanderkruk. Workplace Health and Safety handbook. 3rd ed. Queensland : John Thompson, 1995 : 75.
2. สมใจ ยี่มิวิไล. การศึกษาปัญหาทางสุขภาพและสิ่งแวดล้อมของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลนพรัตนราชธานี. วารสารโรงพยาบาลนพรัตนราชธานี 2537 5(1) : 27-43.
3. National Institute for Occupational Safety and Health. U.S. Department of Health and Human Services : Guidelines for Protecting the Safety and Health of Health Care Workers. Washington D.C. : U.S. Government Printing Office. 1988 ; A2-1-4 - A3-1-2.
4. Collins C II. Safety in Clinical and Biomedical Laboratories. 1st ed. London : St. Edmundsbury, 1988 : 122-9.